

Rakovníkem po stopách Zikmunda Wintra

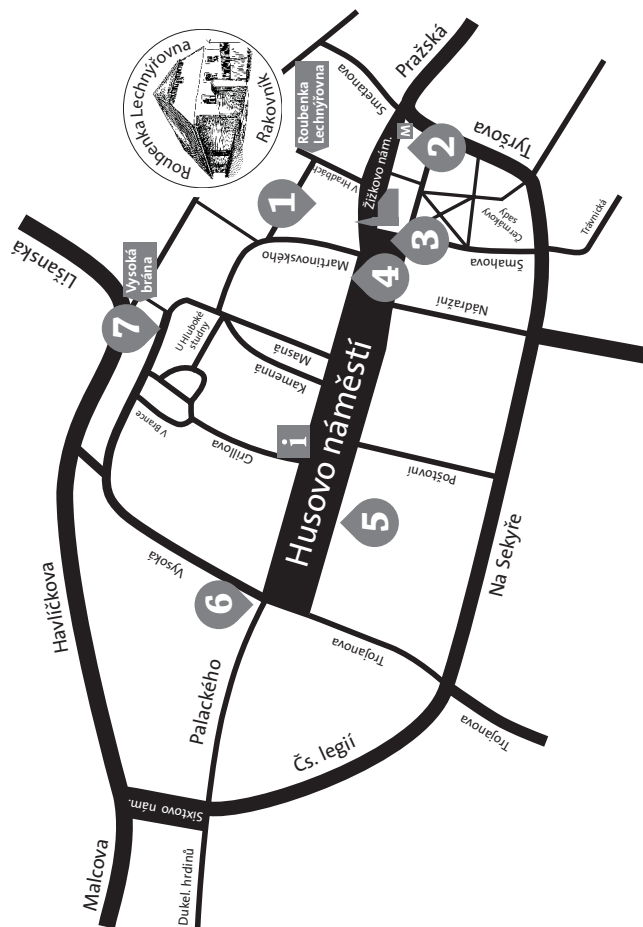
Přijměte pozvání k vycházce starobylymi zákoutími města Rakovníka po stopách spisovatele a historika Zikmunda Wintra (1846-1912), který v Rakovníku prožil deset klíčových let svého života.

Zikmund Winter se narodil v Praze 27. prosince 1846, vystudoval filozofii na pražské univerzitě a stal se učitelem. Jeho prvním působištěm byla ve školním roce 1873/1874 reálná škola v Pardubicích. Odtud se podzim roku 1874 dostal na reálku do Rakovníka. V roce 1879 dosáhl na pražské univerzitě akademického titulu doktora filozofie. Od roku 1884 až do svého odchodu do výslužby učil na Akademickém gymnáziu v Praze.

V Rakovníku se projevoval zpočátku hlavně jako zapálený a zdatný organizátor nejrůznějších kulturních podniků, zpěvák, divadelní režisér, ale také jako činovník spolku pro podporování chudé školní mládeže. V roce 1880 se však jeho hlavní pozornost upřela novým směrem - k městskému archivu, ve kterém našel bohatý zdroj inspirace ke své vědecké práci i tvůrčímu psaní, které do té doby obnášelo víceméně jen několik příležitostných básní, scénářů silvestrovských zábav a oslavných deklamací.

Wintrový historické povídky a kulturně-historické črty ze starého Rakovníka se začaly v tisku objevovat už v roce 1880 a rychle si získaly mezi čtenáři oblibu. První z historických povídek z Rakovníka neboli rakovnických obrázků vyšel v říjnu 1880 v časopise Světozor. Měl název Golgota, odehrával se v 16. století a pojednával o zapovězené lásce vdovy Anny Střípkové a ženatého řezníka Mikuláše. Do roku 1884 následovalo Golgotu osm dalších rakovnických obrázků včetně slavného Nezbedného bakaláře, několik dalších pak vzniklo za Wintrova působení v Praze.

Trasa vycházky vede od Gymnázia Zikmunda Wintra na Žižkově náměstí k Muzeu T. G. M. u Pražské brány, odtud kolem kostela sv. Bartoloměje na Husovo náměstí k radnici (budova s hodinovou věží v horní části náměstí) a z náměstí Vysokou ulicí k Vysoké bráně. Vycházku můžete spojit s prohlídkou Muzea T. G. M. (mj. bitva u Rakovníka 1620; v rámci vstupenky i prohlídka Pražské brány), návštěvou Vysoké brány (gotické deskové oltářní obrazy, fotografie starého Rakovníka, vyhlídka na město) a prohlídkou roubenky Lechnýřovny v ulici V Hradbách vedle gymnázia (expozice múzických dějin Rakovníka, replika filmového kostýmu Nezbedného bakaláře, expozice loutek atd.).

Městské informační centrum

Husovo náměstí 114

květen – srpen: po-pá 9 – 17.30, so 9 – 12, v neděli zavřeno
září – duben: po-pá 9.00 – 17.00, o víkendu zavřeno

O víkendech mimo provozní dobu MIC zajišťuje informační službu Roubenka Lechnýřovna (V Hradbách 185, telefon 601 385 123).

Telefon: 313 512 270

E-mail: icentrum@knihovna-rakovnik.cz

www.infocentrum-rakovnik.cz

Text a grafická úprava: Roman Hartl

Vycházka historickým centrem
města Rakovníka po stopách slavného
spisovatele a historika, který v Rakovníku
prožil deset klíčových let svého života

Městská knihovna Rakovník

1 Škola, na které Zikmund Winter v Rakovníku učil, nyníjší Gymnázium Zikmunda Wintra, byla otevřena v roce 1833 jako první mimopražská reálná škola v Čechách. Reálná škola představovala jakousi kombinaci dnešních gymnázií s odbornými učilišti, nový typ školy, jejíž absolventi měli svým vzděláním a znalostmi lépe vyhovovat praktickým potřebám rozrůstající se průmyslové výroby, lesnictví, zemědělství, dopravy nebo obchodu. Zikmund Winter působil na reálce v letech 1874-1884. Vyučoval zeměpis, dějepis, češtinu a němčinu. Od roku 1937 nese škola ve svém názvu na počest svého nejslavnějšího pedagoga jméno Zikmunda Wintra.

Jeho žáci vzpomínali na Zikmunda Wintra jako na přísného, avšak nanejvýš spravedlivého kantora, ušlechtilého člověka a ryziho gentlemana, znamenitého přednášejícího a ještě lepšího recitátora. „Hned první přednáška o objevné cestě Kryštofa Kolumba nás tak zaujala, že jsme ani nedýchali. A tak to bylo po celou reálku,“ napsal po mnoha letech jeden z jeho žáků. „Náš nejmilejší profesor,“ dodal jiný.

2 Bysta Zikmunda Wintra na nádvoří Muzea T. G. M. je dílem sochaře Josefa Fojtíka (1890-1966). Vytvořil ji v roce 1937. Její slavnostní odhalení se konalo v červenci téhož roku v rámci velkolepých oslav Zikmunda Wintra. Bysta zachycuje Wintrovu podobu v pozdějších letech života. Podle Wintrových dcer Josefy se sochaři Fojtíkovi podařilo vystihnout podobu jejího otce velice věrně, zejména „onen charakteristický úsměv otcův a jeho stálou duševní pohodu a veselost“.

„Když vejdeš Pražskou branou do města, překvapí tě celkový pohled; vždyť přehlédneš najednou bezmála všechno město. Na-levo zřítí mohutný chrám sv. Bartoloměje, napravo velikou budovu reálných škol, a mezi oběma otevírá se pohled do celého předlouhého náměstí, jehož délka počítá se v pěti stu krocích a šíř v padesáti pěti.“

Z Wintrova popisu města Rakovníka v díle Čechy (1903)

3 Přímo před kostelem sv. Bartoloměje, oddělená jen neširokou uličkou, stávala **stará rakovnická škola**, ve které se odehrává děj nejnámější Wintrových historických povídek Nezbedný bakalář o slastech a strastech jednoho pražského kantora za jeho působení v Rakovníku koncem 16. století. Škola byla zbořena v roce 1885. Pro natáčení filmové verze Nezbedného bakaláře

Dolní část náměstí se starou školou (před 1886)

(1946) byla celá znovu postavena v ateliérech na Barrandově, ovšem jen v kaširované verzi. V ateliérových kulisách se až na několik výjimek odehrává celý film. **Kostel sv. Bartoloměje** získal svou dnešní novogotickou podobu během rozsáhlých oprav a úprav v osmdesátých a devadesátých letech 19. století. Členem výboru pro opravu kostela byl i Zikmund Winter.

4 Zikmund Winter se přestěhoval do Rakovníka na podzim 1874. Osmadvacetiletý svobodný učitel si našel byt, či spíše pokoj, v blízkosti reálky, v **domě čp. 166** na nyníjším Husově náměstí. Je to druhý dům od kostela na pravé straně náměstí. Dům označuje informační tabulka. Během svého desetiletého pobytu v Rakovníku vystřídal Winter celkem pět bytů. Postupně bydlel v čp. 166, v čp. 28 (na náměstí vedle radnice), v čp. 7 (roh náměstí a Nádražní ulice), v čp. 41 (v dnešní Trojanově ulici a konečně v čp. 111 (roh náměstí a Vysoké ulice).

Marie Wintrová

V roce 1876 se Winter oženil s Marií Šedou, se kterou se seznámil během svého jednoletého působení v Pardubicích. Byla o sedm let mladší. Svatba se konala 8. ledna 1876 v Pardubicích. Osmého srpna 1877 se manželům Wintrovým narodil v Rakovníku jejich prvorozený syn Jaroslav. Wintroví bydleli v té době v **domě čp. 28** (vedle radnice), v bytě

v prvním patře. Další dvě děti, syn Václav (1882; zemřel záhy po narození) a dcera Josefa (1883), se Wintrovým narodili už v jejich dalším bytě v nyníjší Trojanově ulici čp. 41.

5 V budově **radnice** byl v době Wintrova působení v Rakovníku uložen městský archiv, z něhož Winter čerpal náměty ke svým kulturně-historickým studiím a historickým povídkám.

První záznam o Wintrově návštěvě v archivu je z počátku roku 1880. Už v dubnu 1880 představil výsledky své dosavadní badatelské práce na veřejné přednášce O Rakovníku a jeho obyvatelstvu v letech 1515-1590, v červnu téhož roku pak v Národních listech publikoval svou první kulturně-historickou črtu Z lesů křivoklátských, ve které pojednal o pytlácích a jejich trestání v minulých stoletích.

6 V domě čp. 81 „**U Zlatého jelínka**“ na rohu Vysoké a Palackého ulice bývala známá rakovnická Heroldova vinárna. Sem rád zašel i Zikmund Winter. Nikoliv však na víno, ale na tácky s vinárikem a špeditérem Adolfem Heroldem. V protějším nárožním **domě čp. 111** (Potraviny U Lutovských) měl Zikmund Winter svůj poslední rakovnický byt před odchodem do Prahy v roce 1884.

7 Přestože Zikmund Winter opustil Rakovník už v roce 1884, literárně se sem vracel až do své smrti v roce 1912. V roce 1909 doprovodil svým komentářem soubor kreseb starého Rakovníka od rakovnického malíře Joži Krále, otištěný v časopise Zlatá Praha, a totéž periodikum přineslo i poslední dvě Wintrové velké práce z Rakovníka a jeho okolí, a sice přepracovaný obrázek Golgota pod novým názvem Pozdě (1910) a obrázek Pytláci (1912). Nejzajímavější z uvedených trojic prací je doprovod ke kresbám Joži Krále. Talentovaný rakovnický malíř na nich mistrně zachytil horní část Vysoké ulice u Vysoké brány a bývalou židovskou čtvrť. Winter doplnil kresby historickým výkladem o starém Rakovníku a útržky vzpomínek na své působení na zdejší reálce, zejména na svého kolegu z profesorského sboru, vynikajícího geologa a paleontologa, objevitele slavné diluviální lovecké stanice v Lubné Jana Kuštu, který tehdy bydlel v prvním patře starého rakovnického hostince V Lochu přímo proti Vysoké bráně (čp 147/I).

Starý Rakovník na kresbě J. Krále (1908)